

Literatuurdidactische analyse

Dimensies	Indicatoren	Toelichting complicerende factoren
Algemene vereisten	Bereidheid	<p>Leerlingen moeten ongeacht hun leesniveau een schokkend verhaal aankunnen als ze <i>Strepen aan de hemel</i> willen lezen. Daarnaast moet de leerling bereid zijn een boek te lezen dat meer is dan een literair verhaal. Het boek is geen roman zoals leerlingen gewend zijn, maar er worden wel literaire middelen gebruikt om het verhaal te vertellen.</p> <p>Het boek is tevens een analyse van de vraag wat de geallieerden al wisten over de geplande Endlösung. Durlacher analyseert daartoe twee boeken in het openingsverhaal van de bundel. Voor leerlingen op N3 is dit misschien een brug te ver. Wanneer de leerling bereid is om door het eerste verhaal heen te bijten, krijgen ze er een hartverscheurend verhaal voor terug.</p>
	Interesses	Interessant voor leerlingen die geïnteresseerd zijn in de Tweede Oorlog en in het verhaal van de joden. Dat het allemaal echt gebeurd is, spreekt veel lezers aan.
	Algemene kennis	Leerlingen op N3 vinden het ingewikkeld dat er zo weinig uitgelegd wordt in het boek. Lezers moeten dus behoorlijk wat kennis hebben van de Tweede Wereldoorlog. Durlacher legt niets uit en veronderstelt veel voorkennis.
	Specifieke literaire en culturele kennis	Het boek bestaat uit vier verhalen en is onderdeel van een groter geheel. Er bestaan nog meer boeken van Durlacher over deze fase van zijn leven. Voor leerlingen op N3 is het handig om hier van kennis te nemen. Verder zijn in het boek noten en een bronvermelding opgenomen. Leerlingen van N3 en N4 zullen dat waarschijnlijk nog niet eerder tegen zijn gekomen in een literair werk
Vertrouwdheid met literaire stijl	Vocabulaire	Durlacher heeft niet alle Duitse uitdrukkingen vertaald. Voor leerlingen die maar twee jaar Duits hebben gevolgd kan dit een behoorlijk struikelblok zijn.
	Zinsconstructies	Geen probleem voor leerlingen van N3 tot en met N5.
	Stijl	Durlacher legt niets uit in zijn boek. <i>Strepen aan de hemel</i> is een boek zonder opsmuk. Voor leerlingen op N3 die nog hechten aan een goed uitgewerkt verhaal is dit boek ingewikkeld qua stijl. Het boek lijkt hier en daar eerder op een beschouwing of een betoog dan op een verhalenbundel. Dat is zelfs voor N4 nog een uitdaging.

		Leerlingen op N5 zullen oog hebben voor de kracht van de sobere stijl.
Vertrouwdheid met literaire personages	Karakters	Waar je normaal gesproken een personage in de loop van een boek steeds beter leert kennen, is dat in dit boek eigenlijk omgekeerd. Durlacher laat steeds minder los en wordt steeds meer een observant. Interessant om over na te denken voor N4 en N5.
	Aantal karakters	Alleen het karakter van Durlacher wordt echt uitgewerkt. Hij groeit in het boek versneld op. Durlacher moet al op jonge leeftijd nadenken over dingen waar een kind zich niet mee bezig hoort te houden.
Vertrouwdheid met literaire procedés	Spanning	Je weet aan het begin van het boek al dat Durlacher de oorlog zal overleven. De spanning zit in de vraag hoe hij zal overleven en of zijn ouders en vrienden de verschrikkingen zullen doorstaan.
	Chronologie	Het eerste verhaal begint eigenlijk na de oorlog, meteen gevolgd door een flashback naar een appel in 1944. De andere drie verhalen verlopen chronologisch. Geen probleem voor N3 tot en met N5.
	Verhaallijn(en)	Het boek heeft maar één verhaallijn: het leven van Durlacher net voor, tijdens en vlak na de oorlog. Geen probleem.
	Perspectief	Het boek is geschreven in een ik-perspectief. Het is een persoonlijk relaas. Interessant voor N5 om hetzelfde verhaal vanuit het standpunt van de geallieerden te onderzoeken en een eigen visie te ontwikkelen.
	Betekenis	Leerlingen op N3 zullen zich meer dan leerlingen van N4 en N5 richten op het levensverhaal van G.L. Durlacher. Durlacher heeft dit boek geschreven vanuit een soort overlevingsdrang. Hij kon eigenlijk niet anders. Leerlingen op N4 kunnen reflecteren op deze noodzaak om alles op papier te zetten. Leerlingen op N5 zullen genuanceerd kunnen kijken naar het verhaal van Durlacher en de versie van de geallieerden. Ook zullen zij het verhaal van Durlacher kunnen verbinden met andere verhalen van overlevenden. Het verder exploreren van het genre egodocumenten behoort voor hen ook tot de mogelijkheden. Ook de plaats van dit werk ten opzichte van andere boeken over de Tweede Wereldoorlog kan uitgewerkt worden door N5.
Relevante bronnen voor docenten		Lucas Ligtenberg, 'Gerhard Durlacher en zijn medegevangen; Mijn verlangen naar vergeten is verdwenen', in: <i>NRC Handelsblad</i> , 12 april 1991, op: Nrcboeken.nl Hans Vervoort, 'G.L. Durlacher – Strepen aan de hemel: oorlogsherinneringen (1985)', <i>NRC Handelsblad</i> , 24 mei 1985, op: Hansvervoort.nl